

Професійна підготовка працівників служби цивільного захисту

Приймання чергування

Автор: заступник начальника кафедри ОТЗАРР
к.держ.упр., підполковник служби ЦЗ Колєнов О.М.

Навчальні питання:

1. Підготовка до зміни караулів.
2. Перевірка готовності караулу, що заступає на чергування. Підведення підсумків у караулі, що змінюється.
3. Перешликування, доповідь особі, що проводить зміну караулів.
4. Порядок прийому та здачі чергування.
5. Затримка зміни караулів.
6. Зміна караулів з підняттям Державного Прапора України.
7. Вимоги безпеки праці при заступанні на чергування, при проведенні навчань, занять, на пожежі, після роботи на пожежі пожежних автомобілів.

1. Керівні документи

1. Наказ МВС України від 07.10.2014 р. № 1032 Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах управління і підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій.
2. Наказ ДСНС України від 25.07.2014 № 418 Про впровадження в системі ДСНС України Ритуалу підйому (спуску) Державного Прапора України та Прапора Державної служби України з надзвичайних ситуацій в органах (підрозділах) цивільного захисту.
3. Наказ МНС України від 13.03.2012 року № 575 Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.
4. Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України.

1. Підготовка до зміни караулів.

- ❖ Проведення зміни полягає в перевірці готовності особового складу караулу, що заступає на чергування, до несення караульної і внутрішньої служб.
- ❖ Тривалість здавання і приймання чергування не повинна перевищувати 30 хвилин.
- ❖ **У разі виявлення недоліків, що впливають на готовність підрозділів до дій за призначенням, час зміни особового складу може збільшуватися за розпорядженням начальника підрозділу.**
- ❖ Особовий склад караулу, який заступає, прибуває до місця розташування підрозділу не пізніше ніж за 15 хвилин до початку проведення зміни.

- ❖ **Перед заступанням** на чергування **начальник караулу отримує від начальника підрозділу** або особи, яка його замінює, перелік додаткових заходів щодо організації караульної і внутрішньої служб, а **від начальника караулу, який змінюється**, - відомості про зміни в стані водопостачання, проїздів, засобів телекомунікації та інформатизації тощо, після чого складає наряд на караульну і внутрішню служби й уточнює виконавців за переліком додаткових заходів.
- ❖ У встановлений розпорядком дня час **начальник караулу, який заступає, подає команду "НА ЗМІНУ!"**. За цією командою **диспетчер** (радіотелефоніст) **подає три коротких звукових сигнали. Особовий склад караулів**, які заступають і змінюються, **вдягає спеціальний захисний одяг і спорядження, начальники караулів вишиковують** свої караули **у приміщеннях (на місцях), визначених начальником підрозділу.**

2. Перевірка готовності караулу, що заступає на чергування. Підведення підсумків у караулі, що змінюється.

Начальник караулу, який заступає на чергування, повинен:

- 1) перевірити наявність особового складу караулу і готовність до несення служби, його зовнішній вигляд і дотримання форми одягу, стан спеціального захисного одягу і спорядження особового складу, наявність службових посвідчень та вжити заходів для усунення недоліків;
- 2) розподілити особовий склад за номерами оперативного розрахунку на пожежно-рятувальні та аварійно-рятувальні автомобілі, призначити підлеглих на пости, у дозори та внутрішній наряд, провести їх інструктаж;
- 3) **перевірити знання** особовим складом своїх **обов'язків**;
- 4) перевірити у водіїв наявність водійських посвідчень і свідоцтв на право керування спеціальними автомобілями;
- 5) довести до особового складу оперативну обстановку в районі виїзду підрозділу і в гарнізоні ОРС ЦЗ.

Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312

1.4.3. Перший ступінь адміністративно-громадського контролю проводиться начальником караулу щоденно під час заступання на чергування, а за необхідності - і впродовж усього чергування.

1.4.3.1. На першому ступені контролю перевіряються:

- заходи щодо усунення порушень, що виявлені попередньою перевіркою; (беруть Журнал АГК – в ньому визначено дату усунення існуючих порушень)
- забезпечення порядку в службових приміщеннях та на території частин підрозділів; (особовий склад приймає зовнішню територію та приміщення, яка розподілена між відділеннями або вказується нач.караулу, під час інструктажа, при заступанні)
- стан спецодягу та спорядження; (перед проведенням інструктажу)
- справність пожежних автомобілів, пожежно-технічного озброєння, засобів зв'язку, освітлення та сповіщення; (після подання команди : «**Для приймання - здавання чергування вільно, розійдись**»)

- справність електрообладнання, наявність та придатність до використання електрозахисних засобів; (особовим складом під час прийняття території та приміщень)
- знання особовим складом своїх обов'язків; (після проведення інструктажу)
- наявність та додержання особовим складом вимог інструкцій з охорони праці; (під час прийому чергування та впродовж чергування)
- проведення перевірки № 1, 2 ізолюючих протигазів.

(перевірка № 1 ЗІЗОД)

У ході контролю першого ступеня також проводиться інструктаж водіїв з безпеки праці та правил дорожнього руху.
(під час проведення інструктажу)

Особовий склад караулу для несення служби розподіляється в такому порядку:

1) визначаються оперативні розрахунки на пожежно-рятувальні та аварійно-рятувальні автомобілі відповідно до табелів оперативних розрахунків;

2) на кожний пост (у дозор) призначаються дві особи, з яких одна перебуває на посту (у дозорі), а друга - в оперативному розрахунку.

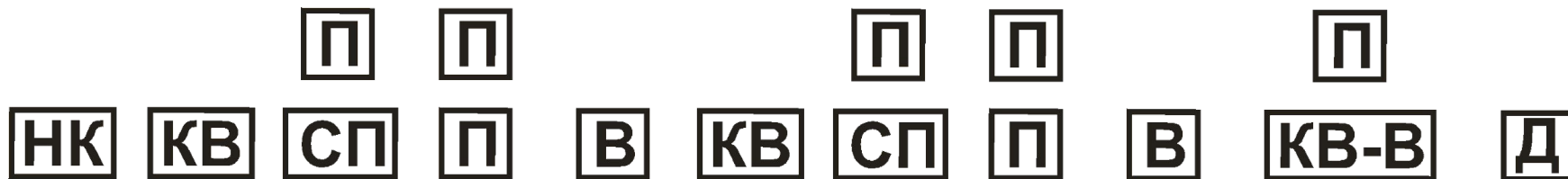
Для несення служби в дозорах призначаються командири відділень, старші пожежні (пожежні). Особовий склад до виходу в дозор і після повернення з дозору перебуває в оперативному розрахунку.

Особовий склад чергового караулу **під час розподілу за номерами оперативного розрахунку**, на пости і дозори **займає місця відповідно до Схеми шиккування особового складу чергового караулу** підрозділу під час розподілу за номерами оперативного розрахунку, на пости і дозори.

Начальник караулу, який змінюється, підсумовує несення служби за минулу добу, дає оцінку роботи підлеглих, визначає недоліки, вказує на шляхи їх усунення.

**Схеми шиків особового складу чергового караулу
підрозділу під час розподілу за номерами оперативного
розрахунку, на пости і дозори**

(у розрахунку караулу знаходяться дві автоцистерни і автодрабина)

3. Перешиккування, доповідь особі, що проводить зміну караулів.

Начальник караулу, який заступає на чергування, повідомляє начальнику караулу, який здає чергування, про готовність особового складу караулу до приймання чергування.

Начальник караулу, який здає чергування, отримавши повідомлення про готовність караулу до приймання чергування, вишиковує караул у захисному одязі і спорядженні **перед фронтом караулу, який заступає** на чергування, **і стає на правому фланзі свого караулу.**

Начальник караулу, який заступає на чергування, прибуває до начальника підрозділу (його заступника) і доповідає, наприклад: **"ТОВАРИШУ МАЙОРЕ, ПЕРШИЙ КАРАУЛ ДО ПРИЙМАННЯ ЧЕРГУВАННЯ ГОТОВИЙ. НАЧАЛЬНИК КАРАУЛУ ЛЕЙТЕНАНТ СЕРГІЄНКО"**, після чого повертається і стає до строю.

При підході начальника підрозділу (його заступника) до строю начальник караулу, який здає чергування, подає команду:

"СТРУНКО! РІВНЯННЯ НА СЕРЕДИНУ!" і доповідає, наприклад: **"ТОВАРИШУ МАЙОРЕ, ЧЕТВЕРТИЙ КАРАУЛ ДО ЗДАВАННЯ ЧЕРГУВАННЯ ГОТОВИЙ. НАЧАЛЬНИК КАРАУЛУ СТАРШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ ЗАЙЧЕНКО"**.

Начальник підрозділу (його заступник) вітається з особовим складом караулу і дає команду "ВІЛЬНО" та

- ❖ перевіряє готовність особового складу караулу, який заступає до несення караульної служби,
- ❖ дає оцінку діям особового складу караулу, який здає чергування,
- ❖ робить висновки, після чого подає команду, наприклад: **"КАРАУЛИ, ШИКУЙСЬ, СТРУНКО! ДЛЯ ПРИЙМАННЯ - ЗДАВАННЯ ЧЕРГУВАННЯ ВІЛЬНО, РОЗІЙДИСЬ!"**.

За цією командою особовий склад караулу приступає до здавання і приймання чергування.

4. Порядок прийому та здачі чергування.

- ❖ **Начальник караулу, який заступає на чергування, перевіряє закріплені ЗІЗОД**, справність спеціальної техніки, обладнання та оснащення, засобів телекомунікації та інформатизації, зв'язку та оповіщення, стан службових приміщень і території, керує особовим складом.
- ❖ **Начальник караулу, який здає чергування**, передає оперативно-службові документи, вживає заходів для усунення виявлених недоліків.
- ❖ Особовий склад караулу, який заступає на чергування, повинен згідно з табелем оперативного розрахунку й **опису** прийняти від караулу, який здає чергування, спеціальну техніку, обладнання та оснащення телекомунікації та інформатизації, зв'язку та оповіщення, оперативно-службову документацію, перевірити стан території підрозділу та службових приміщень.
- ❖ Резервна спеціальна техніка, обладнання та оснащення приймаються командирами відділень, водіями і пожежними, **призначеними начальником караулу**, який заступає на чергування.

- ❖ Після доповіді посадових осіб караулу щодо приймання чергування **начальник караулу, який заступає** на чергування, **узагальнює інформацію та готує стройову записку** по підрозділу.
- ❖ **Начальники караулів** після здавання і приймання чергування **ставлять підписи на листі наряду Книги служби** та доповідають про здачу і прийом чергування начальнику підрозділу.
- ❖ **Начальник підрозділу** (його заступник), прийнявши від начальників караулів доповіді про здавання і приймання чергування, **затверджує наряд на службу та переглядає Журнал стройових записок** щодо наявності сил та засобів на добу.
- ❖ Після перевірки і підтвердження відповідності відомостей стройової записки **начальник підрозділу** (його заступник) **віддає наказ начальнику караулу, який заступає на чергування, на передачу відомостей стройової записки до ОКЦ територіального органу ДСНС України.**
- ❖ **Начальник підрозділу дає розпорядження диспетчеру** (радіотелефоністу) **про подачу сигналу "ВІДБІЙ".**

- ❖ За цією командою диспетчер (радіотелефоніст) подає два коротких звукових сигнали.
- ❖ Якщо в підрозділі використовуються апарати на стисненому повітрі, **особовий склад караулу, який заступає на чергування, проводить перевірку справності та функціонування цих апаратів та ставить їх в оперативний розрахунок. Після чого особовий склад караулу, який здав чергування, вважається вільним від несення служби.**
- ❖ **Начальник підрозділу (його заступник) забезпечує проходження водіями медичного огляду.**

5. Затримка зміни караулів.

- ❖ У разі отримання сигналу "ТРИВОГА" під час зміни **після подачі сигналу "ВІДБІЙ", але до заміни ЗІЗОД** на надзвичайні ситуації (події) або пожежі виїжджає караул, який здає чергування, а караул, який заступає на чергування, залишається в розташуванні підрозділу і виконує розпорядження начальника підрозділу.
- ❖ Затримка в проведенні зміни караулів допускається **лише в разі виїзду караулу за сигналом "ТРИВОГА"** або здійснення на цей час робіт із ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (подій), пожеж (зміна постових і дозорних у цьому разі проводиться своєчасно).
- ❖ Якщо в час, передбачений для проведення зміни, особовий склад продовжує перебувати на місці ліквідації наслідків надзвичайної ситуації (події) або пожежі і **робота може перевищувати одну годину**, то проведення зміни **може здійснюватися** на місці виконання цих робіт.
- ❖ Доставка особового складу караулу на місце ліквідації наслідків надзвичайної ситуації (події) або пожежі здійснюється **на резервній техніці**.

6. Зміна караулів з підняттям Державного Прапора України.

- ❖ Державний Прапор України та Прапор Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі - Прапори) піднімаються (спускаються) щоденно в місцях постійного розташування органів (підрозділів) цивільного захисту, а також у польових таборах під час проведення аварійно - рятувальних робіт, навчань тощо.
- ❖ Право щоденного підняття (спуску) Державного Прапора України та Прапора Державної служби України з надзвичайних ситуацій надається начальникам чергових змін, помічнику чергового органу (підрозділу) цивільного захисту, постовим біля фасаду які заступають і змінюються. Зняття з флагштоку прапора здійснюється у вечірній час.

- ❖ Щомісяця у дні підбиття підсумків та у дні державних свят: День Перемоги, День Конституції, День Незалежності та День рятівника - **при проведенні зміни караулів** урочисто піднімається Державний Прапор України та Прапор Державної служби України з надзвичайних ситуацій з використанням флагштоків та виконується Державний Гімн України з використанням технічних засобів відтворення звукозапису.
- ❖ Прапори піднімаються (спускаються) на флагштоках.
- ❖ На території органу чи підрозділу цивільного захисту біля фасаду будівлі встановлюються 2 флагштоки для підйому (спуску) Прапорів, які виготовляються з металевих труб. Флагштоки виготовляються висотою 6 метрів та встановлюються один від одного на відстані 2-2,5 метра.
- ❖ Підйом Прапорів, як правило, здійснюється **щоденно** за п'ять хвилин до підйому, а спуск Прапорів здійснюється за п'ять хвилин до відбою особового складу органів (підрозділів) цивільного захисту згідно з розпорядком дня.
- ❖ Особовий склад органу (підрозділу) цивільного захисту під час проведення **щоденного** ритуалу підйому (спуску) Прапорів до шикування не залучається.

Урочистий ритуал підйому Прапорів у дні державних свят та День рятівника

- ❖ Особовий склад караулів (змін), який змінюється та заступає на чергування, шикується біля флагштоків один проти одного.
- ❖ Керівник органу (підрозділу) цивільного захисту командує:
“СТРУНКО. Державний Прапор України та Прапор Державної служби України з надзвичайних ситуацій ПІДНЯТИ”. За цією командою начальники караулів (змін) підходять до флагштоків. **Начальник караулу** (зміни), **що заступає** на чергування, **підходить до флагштоку з Державним Прапором України**, а начальник караулу (зміни) що змінюється з чергування, до флагштоку з Прапором Державної служби України з надзвичайних ситуацій та починають підйом Прапорів. Оркестр грає Державний Гімн України (за відсутності оркестру допускається використання фонограми). Прапори піднімають плавними рухами.
- ❖ Після підйому Прапорів керівник органу (підрозділу) цивільного захисту командує **«ВІЛЬНО. ДО ПРИЙОМУ (ЗДАЧІ) ЧЕРГУВАННЯ ПРИСТУПИТИ.»**

7. Вимоги безпеки праці при заступанні на чергування, при проведенні навчань, занять, на пожежі, після роботи на пожежі пожежних автомобілів.

- ❖ Усьому особовому складу підрозділів ОРС ЦЗ видається захисний одяг і спорядження відповідно до норм належності, які мають відповідати зросту та статурі працівника. Захисний одяг закріплюється індивідуально за кожним, забороняється його укорочення та пошкодження (п. 4.13.1.2).
- ❖ Пожежний автомобіль перед постановкою на чергування має пройти щоденне технічне обслуговування (далі - ЩТО), яке виконується заступаючим і змінним водіями (п. 3.7.3.1).
- ❖ Приймавши автомобіль, водій відповідає за технічний стан автомобіля, а також вживає заходів щодо усунення несправностей, що виявлені під час його чергування (п. 3.7.3.3).
- ❖ Відповідальність за утримання пожежно-технічного обладнання пожежних автомобілів у справності і чистоті покладається на командирів відділень, за якими закріплено автомобіль (п. 3.7.3.4).

- ❖ При зміні караулу пожежно-технічне обладнання приймається заступаючим на чергування командиром відділення і особовим складом оперативного розрахунку обслуги згідно з табелем належності. У разі виявлення несправностей окремих видів обладнання командир відділення доповідає про це начальнику караулу і вживає невідкладних заходів щодо заміни його на справнее (п. 3.7.3.5).
- ❖ Догляд за автомобілями, пожежно-технічним обладнанням виконується щоденно особовим складом оперативного розрахунку чергового караулу в установленій розкладом дня час. **Справність пожежно-технічного обладнання, яке призначене для роботи на висоті і рятування людей (драбини, рятувальні мотузки, пояси і карабіни), перевіряється при заступанні на чергування особисто командиром відділення (п. 3.7.3.6).**
- ❖ Технічне обслуговування автомобіля та пожежно-технічного обладнання після повернення з пожежі (навчання) проводиться водієм, за яким закріплено автомобіль, та особовим складом **під керівництвом старшого водія** на посту ТО пожежної частини згідно з Інструкцією по експлуатації (п. 3.7.3.8).

Завдання на самотійну підготовку:

1. Наказ МВС України від 07.10.2014 р. № 1032 Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах управління і підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій – VI розділ п. 6-39.
2. Наказ ДСНС України від 25.07.2014 № 418 Про впровадження в системі ДСНС України Ритуалу підйому (спуску) Державного Прапора України та Прапора Державної служби України з надзвичайних ситуацій в органах (підрозділах) цивільного захисту.
3. Наказ МНС України від 13.03.2012 року № 575 Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту – додаток 9.
3. Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України, затверджені наказом № 312 від 7.5.2007 року: 1.4.3, 1.4.3.1, 2.1, 2.2, 2.4, 2.5, 2.6, 2.9.1, 2.10, 2.16, 3.7.3, 4.1.1, 4.6, 4.9, 4.12.1.11, 4.12.2.1, 4.12.2.2., 4.13.2.2, 4.13.2.3.